

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Műszaki Pedagógia Tanszék

Adózásból jelest!

Gyakorlatorientált tanítási módszerek

Készítette: Potocskané Kőrösi Anita
közgazdásztanár mesterszakos hallgató

Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Budapest

2024

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	1
1. Adózási ismeretek – az első találkozás	2
2. „Olyan száraz és nehezen érthető”	5
3. Oktatási módszerek - szakirodalmi áttekintés	7
3.1. A netgeneráció lehatárolása	8
3.2. A tanulási tér és a tanulási környezet szerepe a tanulás hatékonyságában	10
3.3. A tanári kommunikáció az oktatás-nevelés sikerességének egyik záloga	12
3.4. Hogyan tanítsunk? - az alkalmazott pedagógiai módszerek.....	14
3.4.1. Monologikus oktatási módszerek.....	15
3.4.2. Dialogikus oktatási módszerek.....	16
3.4.3. Kooperatív oktatási módszerek	17
3.4.4. Projekthalapú oktatási módszerek	19
3.4.5. Tapasztalati oktatási módszerek	19
3.4.6. Szintetizáló oktatási módszerek	20
4. Adózási projekthét – „NAVálló vállalkozást!”	22
Összefoglalás.....	28

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra. Generációk lehatárolása	9
2. ábra Tanárok előadásmódjainak tipizálása	13
3. ábra Alkalmazott oktatási módszerek.....	14
4. ábra Egyéni vállalkozók jövedelemadóztatása - segédlet	18
5. ábra Adózási modul programtanterv	22

BEVEZETÉS

A szakképző iskolákban a netgenerációs diákok az adózási ismeretek tanulása során a tananyagot a legtöbb esetben száraznak, nehezen tanulhatónak és maguktól távolinak érzik. Ezt egyrészt a társadalmi beidegződések is eredményezik, hiszen az adózást a legtöbb esetben egy szükséges rosszként ítélik meg, másrészt kevésbé van rálátásuk arra, hogy az egyes adónemek összessége egy komplex államháztartási rendszer tartóoszlopa.

A magyar adórendszer még nemzetközi összehasonlításban is bonyolultnak, rendkívül szerte ágazónak tekinthető, még úgy is, hogy az Európai Unió tagjaként bizonyos adónemekben az adójog harmonizációja már megtörtént. Kijelenthető, hogy az adózási ismeretek tanítási módszerének vetülete nem követi a generációs elvárásokat, a legtöbb esetben még mindig az adójogszabályok és a paragrafusok közötti útvesztőben érezhetik magukat a diákok, a tananyag elsajátítása során pedig a legkevésbé fókuszálnak arra, hogy megértsék az adórendszer komplexitását, és ami még talán ennél is fontosabb a megszerzett ismeretanyag mindennapi életükben betöltött hasznosságát.

Az elmúlt években adótanácsadóként szerzett tapasztalataim alapján meggyőződésem, hogy ezt csak olyan oktatási módszerek alkalmazásával lehet elérni, amely kézzelfogható és gyakorlatorientált, az egyes adónemek ok-okozati összefüggésein alapul. A dolgozatban a fent leírt problémakör feloldására törekszem egy olyan adózási tematikájú projekthét vázának kidolgozásával, amely gyakorlatorientált pedagógiai módszerek alapján épül fel, és hidat képez a generációs különbségek között, valamint emészthetőbbé és érthetőbbé teszi az adózási ismeretek tanulását a netgeneráció számára.

1. ADÓZÁSI ISMERETEK – AZ ELSŐ TALÁLKOZÁS

A diákok felkészítése a munkaerőpiaci kihívásokra csak az egyik feladata a szakképző intézményeknek, emellett a mindennapi életre való felkészítésben is kiemelkedő szerepe van annak, hogy milyen módszertanok alkalmazásával közelítenek meg egy olyan ismeretanyagot, amelyet a legtöbbször otthon is csak egy szükséges rosszként definiálnak. Elvitathatatlan, hogy a pénzügyi tudatosságra való nevelésnek már otthon el kellene kezdődnie, de sajnos a realitásokat is figyelembe véve a legtöbb családban maguk a szülők sincsenek tisztában az alapvető fogalmakkal, folyamatokkal, gazdasági rendszerek működésével.

Ennek egyik szegmense maga az adórendszer, melynek komplexitása magával hordozza annak veszélyét is, hogy még kevésbé beszédtema a családban, így a diákok döntő többsége csak az adózási ismeretek tantárgy keretében találkozik először az alapvető adózási fogalmakkal. Az, hogy miként ragad meg a diákokban az adózás szükségességének esszenciája, elsősorban a tanáron múlik és azon, hogy a diákok rálássanak az adórendszer felépülésének ok-okozati összefüggéseire.

Egy jól felépített adórendszerben az egyes adófajták esetlegesen fellépő hátrányainak egyensúlyban kell lennie a többi adófajta előnyeivel, továbbá rugalmasan kell alkalmazkodnia az egyre változó gazdasági és pénzügyi környezethez (Botos, 2011). Gősi (2019) tanulmányában arra hívja fel a figyelmet, hogy azon adóreformok hozadéka magasabb, melyek csökkentik az adminisztrációs terheket, illetve az adott adózási módot választók számára kisebb adóterhet jelentenek. Magyarország Alaptörvényében (Alaptörvény, 2011), a közpénzekekről szóló részben szerepel az Országgyűlés, és annak felhatalmazása alapján a mindenkor i Kormány kötelessége, hogy a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározottak szerinti bevételeket – ennek részeként az adóbevételeket – beszedje. Pitti (2008) arra a következtetésre jutott, hogy a közteherviselési-rendszer működési hatékonysága és a hatékonyságot befolyásoló körülmények – a jogszabályi változások mellett – hosszú időn keresztül meghatározzák mind a kormányzati, mind a versenyszektor működését, de leginkább a lakosság életminőségének alakulását.

A jövedelmi egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló politikáknak azonban nemcsak a társadalmi eredmények javítására kell törekedniük, hanem a hosszú távú növekedés fenntartására is (Cingano, 2014). A direkt adók (jellemzően: személyi jövedelemadó, társasági

adó) esetében az azonos elbánás elve könnyebben érvényesíthető, az állam a kedvezményeken keresztül bizonyos csoportokat célzottan tud támogatni, míg az indirekt adók (jellemzően: általános forgalmi adó, jövedéki adó) esetében a kedvezményezett termékkör nem kizárólag az alacsony jövedelműeket támogatja, hiszen minden esetben a fogyasztó dönti el, hogy milyen szolgáltatást vesz igénybe, illetve milyen terméket vásárol (Handa, 2007).

A fiatalabb generációk ugyan nyitottabbak a pénzügyi kérdésekre, de figyelembe kell venni azt is, hogy az elsődleges szocializációs tér a család, a másodlagos az iskola (Kovácsné, 2013). Így az oktatási rendszerre tenni az egyértelmű felelősséget hibás döntés lenne, mert a családból hozott minta, az otthoni költségvetés összeállítása nagyobb hatást vált ki, mint az iskolában elhangzottak. A két közegnek ki kell egészítenie egymást, hogy a diák a megfelelő képességek birtokában legyen, mire a pénzügyi döntéseket önállóan kell meghoznia.

Mindezek eléréséhez azonban elengedhetetlen, hogy a pénzügyi, gazdasági alapismeretek oktatása, az ahhoz kapcsolódó képzések a jövőben megfelelő válaszokat adjanak a gazdasági környezet változásaira (Németh, 2017), vagyis a jövőbeni képzések során mindenképpen erősíteni szükséges a minőséget, a hatékonyságot, a hasznosságot és az eredményességet. Ahhoz, hogy előre lépjünk a társadalom adózási moráljának javításban és egy olyan alapot adjunk a diákoknak, amivel a későbbiekben arra ráépülve maguk is komplexen átlátják az adórendszert, elengedhetetlen az edukáció szemszögének megváltoztatása is.

A dolgozatban a következő kérdésköröket vizsgálom:

- milyen nehézségekkel találkozhatnak a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésen résztvevő diákok az adózási ismeretek tanulása során?
- milyen módszereket alkalmaznak/alkalmazhatnak a tanárok az adózási ismeretanyag átadására a hatályos Képzési és Kimeneti Követelmények (továbbiakban: KKK), valamint Programtanterv (továbbiakban: PTT)¹ alapján?
- egy adózási projekthét miként befolyásolhatja a diákok adózási ismereteinek hasznosításának gyakorlati megközelítését?

¹ [Képzési és Kimeneti Követelmények \(KKK\), Programtantervek \(PTT\) | IKK Nonprofit Zrt.](#) (letöltés: 2024.10.22.)

A kutatás során az oktatási módszertanok szakirodalmi áttekintése után saját tapasztalatok, illetve pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésben résztvevő diákok véleményét figyelembe véve egy olyan gyakorlatorientált adózási projekthét kidolgozására teszek javaslatot, amely illeszkedik a KKK és PTT követelményeihez, de ezzel együtt új megközelítése alapján érthetőbbé és kézzelfoghatóbbá teszi az előírt ismeretanyagot.

A fentiekhez hozzátartozik, hogy alapvető célom annak a gyakorlati tudásnak az átadása, amelyet az elmúlt évtizedekben adótanácsadóként megtapasztaltam és ezzel is hozzájáruljak a netgeneráció elvárásainak megfelelő tanítási módszer kidolgozásához. Meggyőződésem, hogy a gazdasági tárgyakat tanuló diákokat azzal tudjuk leginkább motiválni, ha őket is belehelyezzük a gazdasági rendszerek szövetébe.

2. „OLYAN SZÁRAZ ÉS NEHEZEN ÉRTHETŐ”

Minden tantárgy, modul más és más. Van, amit könnyebben, és amit nehezebben tudnak magukévá tenni a diákok, már csak a tananyag felépítése miatt is. Különösen igaz ez a felvetés egy olyan tantárgy esetében, ami jogszabályokon alapul és kötöttségei miatt még nagyobb kihívás mind a tanárok, mind a diákok számára. És mivel az alapjait törvények határozzák meg, így az azokból következő változásokat is le kell követni évekről-évekre, sőt nem ritka a hónapról-hónapra történő jogszabályi módosítások miatti „újratervezés”.

Ilyen tantárgy a dolgozat fókusza is: az adózás.

Az adózást figyelembe véve minden diáknak szubjektív a tananyaghoz való viszonya, amely több tényezőtől is függ:

- otthoni környezet (lakóhely, család pénzügyi tudatossága)
- iskolai környezet (technikum feltételei, tanár, osztály- és csoportközösség)
- előképzettség
- személyes attitűdök, kompetenciák

A pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés 13. és 14. évfolyamán találkoznak a diákok először iskolai környezetben az adózással. A pénzügyi tudatosság kialakulásának már a családban, kisgyermekkorban el kellene kezdődnie, de sajnos a legtöbb esetben a szülőknek sincs meg a megfelelő gazdasági alapismeretük, nem beszélve az adózáshoz kapcsolódó viszonyukkal. Szőke és szerzőtársa (2024) által elvégzett szekunder és primer kutatás eredményei rávilágítottak arra, hogy sem a pénzügyekben való jártasság, sem a pénzügyi tudatosság nem nélkülözhető a hétköznapi életben való boldoguláshoz. Ehhez hozzá kell tenni azt is, hogy a pénzügyi tudatosság fejlesztésével azonnal nem, csak hosszabb távon érhetünk el eredményeket (Németh-Lékó, 2020). Belénk van kódolva: adózni senki sem szeret, hiszen le kell mondani a jövedelmünk bizonyos százalékáról. A pénzügyi tudatossághoz azonban az is hozzá tartozik, hogy felmérjük, hogy az adófizetők a befizetett adóból finanszírozzák közösen a központi költségvetés bevételeinek egy részét, és azon keresztül azokat a közfeladatokat, amik részei a mindennapjainknak. Ilyen például az a szakképző intézmény fenntartása is, ahol a diák a pénzügyi-számviteli ügyintéző technikai képzést végzi.

A KKK-ban meghatározott készségek, képességek, kitűzött ismeretanyagok, elvárt viselkedésmódok, attitűdök, valamint az önállóság és felelősség mértéke egy olyan átfogó követelményrendszert állít fel a diákok számára, melynek teljesítésével ők maguk is megtapasztalhatják, hogy milyen egy gazdasági szereplő szemüvegén szemlélni a pénzügyi-gazdasági folyamatokat. Véleményem szerint ehhez nem elég ismerni a jogszabályokat, fogalmakat, hanem a tanárnak be kell mutatni „élesben a helyzetet”. Ezek a diákok, akik úgy döntöttek, hogy pénzügyi-számviteli ügyintézőként, vagy később a megszerzett tudásra ráépítve akár mérlegképes könyvelőként szeretnének a munkaerőpiacon elhelyezkedni, még a képzési ciklusuk elején nagyon jó, ha találkoznak pro és kontra érvekkel. Az adózás csak egy kis szelete a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés tantárgytematikájának, de a gazdasági szereplő szemével nézve a téves vagy nem teljeskörű ismeretnek itt van a legnagyobb kockázata, hiszen egy-egy tévedés akár sok milliós mulasztási bírságot is eredményezhet...

Mivel a legtöbb diáknak ez az első találkozása az adózással, ezért meghatározó élmény a későbbiekre nézve, így fontos, hogy milyen kép alakul ki összességében az adózásról, mint tantárgyról. Száraz, nehezen érthető, jogszabályok tömkelege: ezek a leggyakrabban felhozott jelzők, amikor a diákokat kérdezzük. Azért, hogy ez megváltozzon, a tanárnak meg kell találni azokat a tanítási módszereket, amivel életszagúvá varázsolja a PTT-ben kijelölt ismeretanyagot, továbbá rávilágít az adórendszer komplexitására és a központi költségvetéshez való viszonyára, valamint a gazdasági szereplők adóoptimalizálási törekvéseire, azzal, hogy szorosan mellé teszi az Adóhatóságok ellenőrzési funkcióját.

3. OKTATÁSI MÓDSZEREK - SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

A különböző ismeretanyagok átadásához különböző módszertani gyakorlatokat fejlesztettek ki az elmúlt évtizedekben, de a technológia gyors fejlődésének, a generációváltásnak köszönhetően még inkább rá vannak kényszerülve az oktatáspolitikai szakemberek, hogy változtassanak, újítsanak, és az elvárásoknak megfelelően alakítsák a képzési tematikákat. Ami a 20. század közepén még kérdéseket sem vetett fel, hiszen szinte csak frontális tanítási módszereket alkalmaztak, mára éppen ez a módszer tűnik a legkevésbé hatékonynak.

Az akkori „ingerszegény” környezetet egy folyamatosan pezsgő, zsizsegő tanulási környezet váltotta fel, amikor a diákok figyelmének felkeltése - és ami talán a legfontosabb: huzamosabb ideig történő fenntartása - bizonyul a legnagyobb tanári kihívásnak. A netgeneráció számára ugyanis a folyamatos információáramlást közvetítő IKT eszközök használata sokkal figyelemfelkeltőbb, mint a tények összességét feldolgozó – nem digitálisan íródott – tananyag (Bagó, 2023). De ezzel együtt meg lehet találni a kapcsolódási pontokat, hogy a diákok felkészülten és hasznosítható tudással felvértezve kerüljenek ki a közoktatási rendszerből.

3.1. A netgeneráció lehatárolása

Ahogy halad velünk az idő, úgy lesz egyre nagyobb jelentősége annak, hogy felismerjük a körülöttünk zajló változásokat és a lehető leggyorsabban reagáljunk a társadalmi különbségekre, a megnövekedett ingerhatások környezeti tényezőire, és belássuk, egy olyan folyamatnak vagyunk részesei a 2020-as évek közepén, mely nemcsak, hogy visszafordíthatatlan, de megállíthatatlannak is tűnik.

A generációkutatás ma egy nagyon gyorsan fejlődő kutatási ágazat, amely arra is keresi a választ, hogy az egyes időintervallumban születettek milyen életszakaszukban milyen technológiai fejlettségi szinten és hogyan reagálnak a körülöttük zajló globális változásokra. És igen, a technológiai fejlődés egy kulcsmomentuma a nemzedékek lehatárolásának. Még évszázadokkal ezelőtt, a technológiai robbanás előtt kiszámítható és jól lehatárolható volt egy-egy nemzedék, addig ma már nem csoda, hogy a kutatók is többféle lehatárolást azonosítanak a ma még élő társadalmi csoportok generációs besorolására. Erre többek között azért is van szükség, hogy megértsük, a korábban még bevált módszerek, folyamatok minimum ráncfelvarrássra szorulnak, de egyre több területen igenis tiszta lappal kell indulunk.

Véleményem szerint ez az időpont az oktatásügyben is elérkezett.

Ma már nem elég, ha a tanár kiáll a tábla elé és elmondja az ismeretanyagot, nem elég csak lapozgatni a könyveket és színes ceruzákkal kiemelni a lényegyet vagy kitölteni a munkafüzet feladatait, a mai diákoknak több kell: érezni akarják a tudás hasznosságát. És ez a mai középiskolásokra hatványozottan igaz.

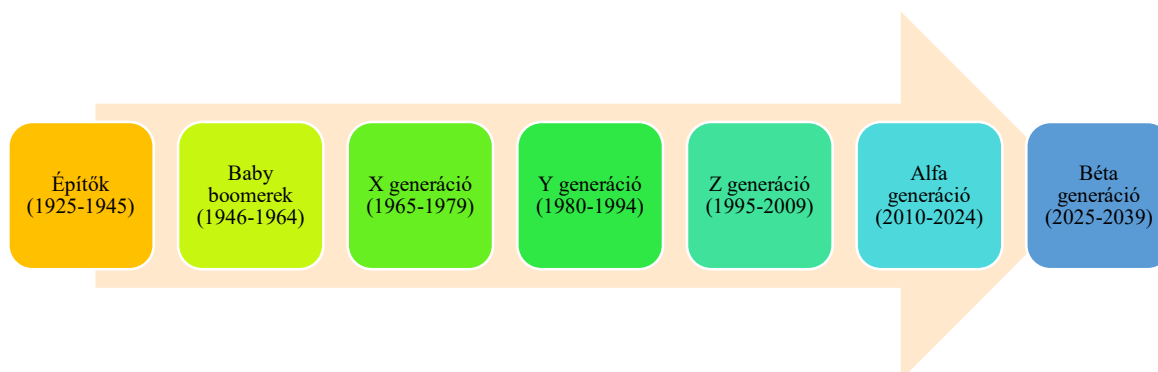
A dolgozatban McCrindle² generáció lehatárolását veszem alapul, aki az 1. ábrán meghatározott generációkat különíti el egymástól (zárójelben a személyek születési évszáma). A mai középiskolai diákok alapvetően a Z generáció tagjai, de a jövő tanévtől már az első alfák is belépnek a szakképző intézményekbe. A Z generáció számára a digitalizáció már a mindennapok része, folyamatos ingerek befolyásolják az életüket, valamint a tanulmányaik során, majd a munkaerőpiacon is az információs technológia játszik központi szerepet (Sütő,

² [The generations defined - McCrindle](#) (letöltés: 2024.10.25)

2021). Az Alfa generáció fiataljai pedig még a Z generáción is túltesznek, a társadalmi elvárásait és szerepeiket elsősorban a digitalizáció határozza meg.

1. ábra. Generációk lehatárolása

(saját szerkesztés)

Tekintettel arra, hogy a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés keretében a 13. és 14. évfolyamon tanulnak a diákok adózási ismereteket, így a dolgozat fókuszcsoportja a Z generáció, avagy a **netgeneráció** (Tapscott, 2001).

A késői netgeneráció számára külön kihívást okozott a koronavírusjárvány, hiszen ők azok a diákok, akik már digitális oktatás keretében fejezték be az általános iskolát, így az oktatás mellett a személyes kapcsolattartás és az egyéb kommunikáció is az online térbe terelődött. Majd ott is maradt, részben. A több hónapig tartó „tantermi” szünet után nagyon nehéz volt visszarázódniuk a kontakt oktatásba, ami nemcsak őket, de a tanáraikat is kihívások sora elé állította. Mindamellet, hogy háttérbe szorultak a hagyományos oktatási eszközök, és a „rendfegyelem-figyelem” csodahármas felett is eljárt az idő, a tananyagok kompetenciaalapú megközelítésének tesztelése is rájuk várt.

A kompetenciaalapú megközelítés új tanítási módszerek bevezetését is indukálta, amelyet nemcsak a diákok igényeltek, de a tanárok is felismertek. Az online oktatás sok-sok hibájától eltekintve egy dologra biztosan rávilágított, hogy a digitális eszközök és az internet segítségével valami teljesen új irány felé mozdult el az oktatás. Aki kimarad, lemarad, tartja a mondás és azt gondolom, hogy ez most különösen a tanároknak, és az oktatásügyi szakemberekre is igaz. Ha nem tudatosítják önmagukban, hogy az oktatási módszerekben, azok használatának súlyozásában a változás szükségszerű és elengedhetetlen, akkor a netgenerációt éppen az életre való felkészülésükben önhibájukon kívül akadályozzák.

3.2. A tanulási tér és a tanulási környezet szerepe a tanulás hatékonyságában

A diákok tanulási hatékonyságát és hajlandóságát – függetlenül a képzés helyétől és az éppen aktuális évfolyamtól – befolyásolja a tanulási tér és a tanulási környezet is. Szöcs és munkatársai (2022) az egyéni és közösségi terek lehatárolásának fontosságára világítottak rá. A szerzők kiemelik, hogy az egyén a teret eltérő módon használja, mint ahogy az egy közösségi térként funkcionálna. Ugyanis a tanulási térnek nemcsak a fizikai megközelítése fontos, de ebben a térben a hatásrendszer elemei is nagy hatással vannak a tanulás folyamataira, valamint figyelembe kell venni továbbá a térre ható tényezők komplex kapcsolati hálóját, amely meghatározza a tanulási környezetet. Ez egy interakciós egység, melynek az alapismérve a tanuláshoz köthető absztrakciónak és reflexiónak a folytonossága. Ezt a folytonosságot kell fenntartani ahhoz, hogy maximalizálhassuk a tanítás hatékonyságát. Ehhez viszont olyan tanulási tereket kell kialakítanunk, ahol ennek fenntartása biztosítható.

Az iskolaépületekben a fizikai lehatárolások foka alapján négyféle tanulási teret különböztethetünk meg, amely a hagyományos – elszeparált – osztálytermi struktúrától kezdve a teljesen nyitott – az egész iskolában egy légtérrel alakítanak ki – tanulási térig terjed (Langerné, 2023). A netgeneráció oktatása során elengedhetetlen a tanulási tér újradefiniálása, és emellett előtérbe kerül a határok nélküli tanítás-tanulás kereteinek kialakítása (Molnár, 2011). A magyar intézményekben jellemzően a hagyományos térfelépítés dominál, de az osztályterem elrendezésében már vannak előremutató jelek a nyitott tanulási tér igényére. A nyitott tanulási tér egy újabb lehetőséget adhat a diákok érdeklődésének felkeltésére, ezzel szemben a túlzott kötöttség beszűkíti a lehetőségeket. Kiegészítve azzal, hogy a tanulási környezet alakítása/alakulása ösztönzőleg hat a diákok kompetenciáira is.

A jövő generációinak oktatási környezetét és a megszerzett tudás hasznosításának képességét befolyásolják az oktatási eszközök, segédanyagok is. Az információs technológia rohamos fejlődésével ezen a területen is voltak jelentős változások és még lesznek is a jövőben. A hagyományos oktatási eszközök mellett az információs-kommunikációs technológiai eszközök (a továbbiakban: IKT eszközök) veszik át a domináns szerepet. Ma már egy netgenerációs diák életében az IKT eszközök használata evidencia, a tanárok felelőssége ezeket úgy használni/használtatni a tanulási térben és környezetben, hogy támogatást nyújtsanak és ne hátráltassák a diákok fejlődését és ezzel elősegítsék a tehetségek kibontakozását.

Az eszközök mellett az oktatási módszerek is szerves részei a tanulási környezetnek. Kétségtelen, hogy a tapasztalatszerzésen és tevékenységeken alapuló oktatási módszer alkalmazása növeli a tanulási hatékonyságot (Szócs, Varga, & Angyal, 2022), azonban ennek az alkalmazása mindenkitől nagyfokú felkészültséget is igényel. Egyrészt a diákoktól, hogy legyenek befogadóak az új módszerekre, másrészt a tanároktól, hogy belássák, hogy a sok évvel ezelőtti módszereken változtatni kell, harmadrészt az intézményfenntartótól, hogy biztosítson anyagi forrást az új módszerek kipróbálásához és ha a módszer működik és hatékonysága vitathatatlan, akkor annak fenntartásához. És nem utolsó sorban a szülőktől, hogy támogassák a diákokat a nem egy esetben számukra értelmezhetetlen kihívásoknak való megfelelésben.

3.3. A tanári kommunikáció az oktatás-nevelés sikerességének egyik záloga

Lételemünk a kommunikáció; a gondolataink, érzéseink kifejezése meghatározza a mindennapjainkat és befolyásolja az életszakaszainkat is. Az iskola falai között, a tantermekben a verbális kommunikáció mellett a non verbális kommunikációnak is kiemelt szerepe van. A tanár-diák-szülő-külső szakember (pl. iskolapszichológus, védőnő) quartettben nagyon sok múlik a kommunikáción, nem túlzás azt állítani, hogy a diákok jövőjének sorsa múlik rajta. Egy rosszul eltalált mondat vagy akár egy rossz nézés is frusztrációt okozhat a diákoknak, míg egy dicsérő mondat, egy fél mosoly szárnyakat adhat. A tanár felelőssége tehát megkérdőjelezhetetlen.

A helyes tanári kommunikáció a tudás átadásának alapvetése, de az egy szubjektív dolog, hogy mit tekintünk helyesnek. Ez ugyanis egy sokváltozós kérdéskör, olyan tényezőktől függ, mint például a diákok életkora, az iskola földrajzi elhelyezkedése, középiskola esetén gimnázium vagy szakközépiskola, számtalan szociológiai és társadalmi aspektus. Ami az egyik osztályban tanári kommunikáció szintjén működik, az közel sem biztos, hogy egy másik osztályban is működni fog. Az azonban nem kérdőjelezhető meg, hogy a nevelési-oktatási tevékenység hatékonyságának és sikerességének egyik záloga, hogy a tanár hogyan és mennyit beszél a katedrán (Antalné, 2016), illetve milyen egyéb metakommunikációs jeleket küld az osztály felé.

A tananyag átadásakor a kommunikációhoz hozzátartozik a magabiztosság közvetítése, a felkészültség, a tapasztalat és a gyors reagálási képesség, amely abban jelenik meg, hogy a tanár felismeri a diákok érdeklődési szintjét, és azokat a témákat jobban kifejti, melynél láthatóan a figyelemfok magasabb, míg a kevésbé figyelemfelkeltő, nehezebben érthető tananyagrészeknél olyan kommunikációs elemeket is beépít, amely a diákoknak segít a tananyag feldolgozásában, emlékezetessé teszi az órát.

A netgeneráció kommunikációs szokásainak megváltozására a tanári kommunikációnak is új válaszokat kellett adnia. Az oktatási kommunikáció csak egy része a tanári kommunikációnak, emellett a megjelenés és a kapcsolati, emocionális válaszok is szerepet játszanak (Szitó, 2007). Ezek összessége ad egy benyomást a tanárról. Az előadásmódokat egy 40 évvel ezelőtti kutatásban az alábbiak szerint különítették el (Brown, Bakhtar, & Youngman, 1984).

2. ábra Tanárok előadásmódjainak tipizálása

(saját szerkesztés)

A kíváncsi az lenne, ha minden tanár a kiváló előadó kategóriába esne, azonban éppen a tanárok személyiségének sokszínűsége miatt ez nem reális. A pályakezdő tanártól sem várható el rögtön ez a teljesítmény, de ha kellően törekszik rá, és megvannak az ehhez kapcsolódó képességei, akkor néhány tanév alatt ő is a kiváló előadó kategóriába kerülhet. Ehhez azonban rengeteg gyakorlás, interakció szükséges nemcsak a diákokkal, de a többi tanárral, illetve a szülőkkel is – hozzátéve azt is, hogy a középfokú oktatásban a szülőkkel való kommunikáció háttérbe szorul. A tanórai interakciók még nagyobb hatással vannak az ismeretanyag átadására, ha a tanár bevonja a diákokat és olyan kérdéseket tesz fel, amely a figyelmet – még ha közvetetten is – a tananyagra irányítja, így jobban beépül a tananyag alapja, mely további tanulással szisztematikusan bővíthető.

A tanórak szűk keresztmetszete egyrészt az idő, hiszen a rendelkezésre álló mindössze 45 perc kevés lehetőséget ad a kibontakozásra, illetve szintén keretek közé szorítja a tanórát az ismeretanyag kiterjedése. A tanórai kommunikáció minőségét és hatékonyságát befolyásolja továbbá a csoport nagysága, valamint természetesen a felkészültség, amely alatt mind a tanár mind pedig a diákok felkészültségét is figyelembe kell venni.

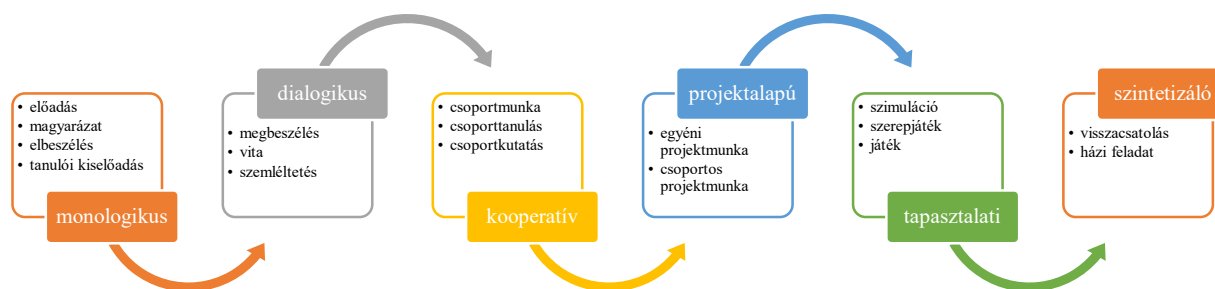
A tanári kommunikáció a tanítási módszerekre is ráerősít, tehát a folyamatosan, turbulensen változó tanulási környezetben az alkalmazott pedagógiai módszerek változatossága növeli a tudásátadás hatékonyságát és sikerességét.

3.4. Hogyan tanítsunk? - az alkalmazott pedagógiai módszerek

A netgeneráció figyelmének fenntartása különösen nagy kihívás elé állítja a tanárokat, hiszen olyan sok különböző inger közé kell beverekednie magát a tudásanyag átadásával, ami még a rutinos, több éve/évtizede a pályán lévő pedagógusokat is új módszerek bevezetésére ösztönzi. A frontális oktatás háttérbe szorulását is eredményezte a mai diáktársadalom igénye a változatosságra, a figyelemfelkeltő inspirációkra, valamint az IKT eszközök használatának széleskörű elterjedése. Ezzel együtt a társadalmi elvárások is dinamikusan változnak akár az iskolát, mint tanulási teret, akár a tanulást vesszük alapul (Bekéné, 2021). Az elmúlt évek tendenciája alapján felerősödött a diákokban az igény a tanulás során az együttgondolkodásra, a csoportmunkára, és ezzel együtt a kooperációra, mely egyrészt fejleszti az egyén képességeit, másrészt motiváló hatása van az együttműködés során elért egyéni eredményekre, így hozhatóak felszínre leginkább az egyéni képességek és tehetők közkinccsé (Szűcs, 2018).

A gyakorlatban többféle oktatási módszer-megfogalmazás létezik, a dolgozatban Lada László³ összeállításában megjelenő módszereket tekintem át, azzal, hogy a különböző módszereket bekegategorizálom (3. ábra) és javaslatot teszek arra, hogy a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés adózás tantárgy ismeretanyag átadása során milyen „specmódszer” alkalmazását tartom célszerűnek.

3. ábra Alkalmazott oktatási módszerek
(saját szerkesztés)

³ [Oktatási módszerek | Oktatókutató és Fejlesztő Intézet](#) (letöltés: 2024.10.26.)

A tananyag feldolgozása során valamennyi módszernek meg lehet találni a helyét és idejét, és a tanár kiemelt feladata előzetesen, jól strukturáltan felmérni a módszer adott fázisban való alkalmazásának hasznosságát és hatékonyságát.

3.4.1. Monologikus oktatási módszerek

A netgeneráció motivációját felkelteni és a figyelmét hosszútávon fenntartani nagy kihívást jelent a tanárok számára, de az kétségtelen, hogy a monologikus oktatási módszereknek a mai napig megvan a megfelelő helye a tanórák felépítésében. A problémát általában az okozza, ha ez a módszer kizárólagos vagy olyan túlsúlyban van, melyet a diákok nem tudnak befogadni. Az előadás, a magyarázat és az elbeszélés sem hiányozhat a tanórákon, azok vizuális eszközökkel való színesítése pedig könnyebbé teszi a tananyagok befogadását. A tanulói kiselőadás lehetőséget teremt arra, hogy a diákok saját maguk is kipróbálják ezt a módszert (kicsit beleéljék magukat a tanár szerepébe) és ezáltal fejlesszék monologikus képességeiket.

A netgeneráció, különösen azokban az években, amikor a koronavírusjárvány ideje alatt az oktatás az online térbe szorult, egy rossz emléket őriz ezekről a módszerekről, hiszen azokban a hónapokban szinte kizárólag így folytak a tanórák bármely tantárgycsoportot is vesszük figyelembe. A személyes interakciók elmaradása, a kikapcsolt kamerák tömkelege jellemezte ezt az időszakot, mely a tanárok számára éppen ugyanakkora küzdelmet okozott, mint a diákok számára. Visszatérve az iskolaépületbe, a hagyományos tanulási tér lehetőséget adott a monologikus oktatási módszerek hangsúlyának újragondolására.

Az adózás tárgykörében ennek a módszernek kiemelt szerepe van, hiszen jogszabályokon alapul, a kötöttségek miatt megkerülhetetlen, de még ezek is színesíthetőek személyes példákkal és itt most nem a szemléltetésre gondolok. A diákok jellemzően azokat a példákat szeretik, amikor érzik, hogy a tanár otthon van a témakörben, ő maga személyesen átélte a szituációt. A korábbiakban utaltam arra, hogy a gazdasági szereplők elsősorban az adóoptimalizálás lehetőségeit keresik, így egy-egy konkrét gazdasági esemény – természetesen a GDPR adatvédelmi szabályait szigorúan betartva - lendületet adhat az előadás, magyarázat vagy éppen az elbeszélés közben.

Emellett felkeltheti a diákok figyelmét egy külsős előadó meghívása is. Amikor vezetünk és meglátunk egy rendőrautót az út szélén, ösztönösen összeressenünk, pedig semmi kihágást nem követtünk el; ez bennünk van. Ha adózásról van szó, akkor az Adóhatóságok feltűnése idézheti elő ezt a reakciót. Ezért például az adózás rendjének és az adóigazgatási eljárások gyakorlati megközelítésénél a Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkatársának meghívásával, illetve a helyi adók témakörénél az önkormányzati adóhatóság revizorának felkérésével új fókuszba helyezhetjük a tananyagot. Nem tartom elégségesnek csak vállalkozói szempontból megközelíteni az adózást, fontosnak tartom az Adóhatóságok ellenőrzési funkciójának kidomborítását is. Ilyen lehet egy adóhatóság által végzett ellenőrzés jegyzőkönyvének, határozatának, végzésének bemutatása és elemzése. Ezzel a diákok úgy kaphatnak monologikus oktatási módszerrel ismeretanyagot, hogy közben a gazdasági élet mindennapjairól is kapnak információkat.

3.4.2. Dialogikus oktatási módszerek

A monologikus oktatási módszerek után a dialogikus módszerek szerepe egyre nagyobb teret kap a tanórák keretein belül. A tanári motivációt is sugallja, ha felkészültségében és kompetenciáiban is nagyobb hangsúlyt fektet a megbeszélés, a vita és a szemléltetés módszereinek alkalmazására. Az időmenedzsment a tanítás egyik legnagyobb kihívása, ha ezt valamely tanár nem megfelelően kontrollálja, akkor kicsúszik az irányítás a kezei közül. A dialogikus módszereknél erre kell a legjobban odafigyelni. A tanóra 45 perc, ebbe kell mindent belesűriteni és maximalizálni az interakciós feladatokat az osztályban, csoportban.

A dialogikus módszer alkalmazásánál az osztály/csoport létszáma lehet az egyik szűk keresztmetszet. A kisebb csoportokban sokkal hatékonyabb lehet az alkalmazása, mert mindenki aktívan bevonható, azzal, hogy a tanárnak képesnek kell lennie eldöntenie, hogy mely diák milyen szinten vonható be a dinamikába. Ezekben a módszerekben kevésbé dominál maga az egyén, rövidebb interakciók zajlanak, kevésbé fókuszált a feladat. Ezen oktatási módszer motiváló hatása felgyorsíthatja az ismeretanyag befogadását is.

Ha például a diák saját maga szemléltet, és most nem a tanulói kiselőadás módszereinek alkalmazására gondolok, hanem saját maga hoz be az órához kapcsolódó eszközt, dokumentumot, sokkal jobban rögzül az információ. Az adózás témakörében rengeteg saját

szemléltető eszközt találhatnak a diákok maguk körül. Mivel 13. és 14. évfolyamos diákokról van szó, így nagy valószínűséggel már volt nyári munkahelyük, foglalkoztatták őket egyszerűsített foglalkoztatás keretében, így akár a saját bérlapjuk, munkaszerződésük vagy a foglalkoztatásukhoz kapcsolódó dokumentumok is kiváló szemléltető eszközök lehetnek a munkavállalókhoz kapcsolódó adók és járulékok tanulása közben. Ha nekik ilyen dokumentumaik nincsenek, akkor kérhetnek a testvéreiktől, szüleiktől – természetesen csak saját használatra, a GDPR adatvédelmi szabályait szigorúan betartva.

Az adózás minden területet felölel és mivel alapvetően dokumentumalapú, így gyakorlatilag bármelyik PTT témakörhöz a diák találhat otthon vagy a saját környezetében kézzelfogható példát. Csak néhányat említve az általános forgalmi adónál hozhat egy étteremből vagy egy bevásárlásról (amin különböző áfatartalmú termékek vannak) nyugtát, illetve valamely közüzemi számlájukat. A sajtos-tejfölös spagettin keresztül nagyon jól lehet szemléltetni az áfa „utazását”, a hozzáadott értéket. A cégautóadó, gépjárműadó témakörében a saját családja gépjárművének forgalmi másolatát vizsgálhatja, aminek kiszámolva a gépjárműadóját otthon le is ellenőrizheti a diák, hogy jól számolt-e, illetve mi lenne, ha például azt a személygépkocsit vállalkozási tevékenységbe bevonva cégautóadó fizetési kötelezettség terhelné.

3.4.3. Kooperatív oktatási módszerek

Az együttműködés, a közös feladatmegoldás sokat segíthet a tananyag elsajátításában és mivel kevésbé kötött oktatási forma, így a diákok is nyitottabbak rá és jobban bevonhatóak az alkalmazásukba. Ez nagy felkészültséget vár el a tanároktól, mert ahogy arról már a korábbiakban is szó volt, az idővel való gazdálkodás szűkös kereteket biztosít a csoportmunka, csoportkutatás, csoporttanulás módszertani alkalmazására. Ebben a módszerben a tanulási tér kialakítása is befolyásolja a módszer hatékonyságát. A frontálisan berendezett, ráadásul a padlóhoz rögzített padokkal és asztalokkal felszerelt osztályterem erre alkalmatlan. Ha ilyen környezeti adottságok vannak, akkor külön nehezíti a módszer alkalmazását egy megfelelő helyszín megtalálása.

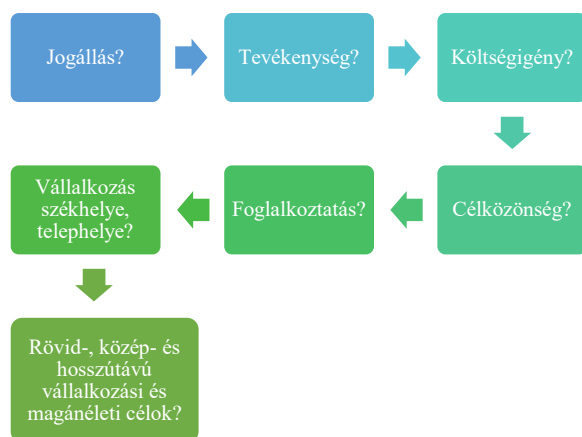
A netgeneráció rendkívül tudatosan építi a kapcsolatrendszerét, de ezzel együtt a digitális térben aktív diákok sokszor a tanórai kooperációs aktivitás során alulteljesítenek. A kooperatív tanítási módszer alkalmazásához a tanárnak ismernie kell az osztályban kialakult viszonyokat, a

klikkeket, mert az osztályból képzett csoportok teljesítménye nagyon jelentősen függ a csoportbeosztástól. Ez a módszer leginkább akkor hatékony, ha a csoportban lévő diákok mindegyikének az erősségét tudja kihozni, fejleszteni. A sokféle attitűd keveredése egy csoporton belül tud erős kohéziót kialakítani, de csak akkor, ha erre a mind a tanár mind a diákok részéről van egy nagyfokú nyitottság.

Az adózási modulon belül leginkább az egyéni vállalkozók jövedelemadózási formái témakörében javaslom a csoportmunka alkalmazását. Tekintettel arra, hogy háromféle lehetőséget biztosítanak a jogszabályok az egyéni vállalkozók számára a jövedelmük adózására, így 3 fős csoportokban érdemes kiadni ezt a témakört csoportkutatásra, és a gazdasági környezet felvázolásával konkretizálni a keretrendszert.

4. ábra Egyéni vállalkozók jövedelemadózása - segédlet

(saját szerkesztés)

Ehhez segédletként alkalmazható a fenti folyamatábra, amin lépésről-lépésre végighaladva a csoport nemcsak szintetizálja a korábban tanultakat, de a diákok „adótanácsadóként” is kipróbálhatják magukat, hiszen mindhárom adózási módszernek vannak pro és kontra érvei.

3.4.4. Projektalapú oktatási módszerek

A mindennapi életben is projektek százaival találkozunk, a megoldandó, elvégzendő feladataink egy-egy mini projektként is definiálhatóak. Ezt felismerve terjedt el egyre inkább az oktatás területén is a projektalapú megközelítés, amelynek középpontjában a problémamegoldó képesség javítása, a kompetenciák fejlesztése áll. Amellett, hogy a diákok számára egyfajta szabadságot biztosít, ugyanúgy beépül az ismeretanyag csak éppen egy más szempontrendszer szerint, mint a korábban ismertetett oktatási módszereknél. Ehhez azonban a téma- és a célkitűzés konkretizálása elengedhetetlen.

A tanárok számára nagy kihívást jelent a projektmódszer alkalmazása, mert időigényes és sok előkészületet igényel. Csak akkor tekinthető hasznosnak és hatékonnak, ha ezt az előkészületet nem spórolják meg. A netgenerációs diákok nyitottak ezekre a módszerekre, mert a legtöbben saját maguk is „felfedezők”, azaz saját maguk akarják feltárni egy-egy témakör sokszínűségét. A témamegjelölés és annak eldöntése, hogy az egy egyéni vagy egy csoportos projektmunka legyen, a tantárgy vagy modul összetettségétől is függ. Továbbá az is befolyásolja a sikerességet, hogy milyen gyakorlati megközelítésből vizsgálhatjuk a projektmunkát. A dolgozatomban egyik célkitűzése egy adózási projekthét vázának kidolgozása, így az ezzel kapcsolatos javaslataimat a dolgozat 4. fejezete tartalmazza.

3.4.5. Tapasztalati oktatási módszerek

A tanórák színesítésére és az ismeretanyag elmélyítésére használható tapasztalati oktatási módszerek: a szimuláció, a szerepjáték, és a játék. A diákok szívesen fogadják ezeket a kiegészítéseket és mivel egy könnyedebb légkört teremthet, így a többi oktatási módszerrel kiegészülve nagyon hatékony tud lenni a kompetenciák fejlesztése területén. A tanárok részéről ez plusz felkészülést igényel. Egy-egy témakörben megismert elméleti alapok gyakorlati alkalmazására szolgálhat, azzal, hogy ösztönözheti a diákokat az adott témakörben való további elmélyülésre.

A digitalizáció és az IKT eszközök használatának elterjedésével egyre több lehetőség nyílik játékokkal megtűzdelni a tanórát, főleg olyan esetekben célszerű, amikor a tananyag a monologikus oktatási módszereket kívánja meg. A netgeneráció pedig egyenesen elvárja, hogy

tapasztalati síkon is kapjon hasznos információkat. Az informatikusok ezért folyamatosan dolgoznak olyan játékok fejlesztésén, amelyek direkt iskolai alkalmazásokkal használhatóak, hiszen felismerték, hogy ezek a játékok a készségfejlesztésben is fontos szerepet töltenek be. Egyre több olyan játék is elérhető, amely segítségével a diákok egy-egy tananyagrészt is elsajátíthatnak, és a társas interakciók beépítésével még élményszerűvé is teszik a tanulást a diákok számára (Hitter, 2021).

A pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésben külön tantárgytematika van kidolgozva az elektronikus bevételek megismerésére, amely tipikusan tapasztalati módszereken alapul és a diákok így közvetlenül gyakorolhatják az adózás tantárgy során tanultak. Emellett az adózás tanítása közben alkalmazható olyan digitálisan is elérhető játék, mint a keresztrejtvény vagy az igaz-hamis.

3.4.6. Szintetizáló oktatási módszerek

A képzések során elengedhetetlen és szükségszerű valamilyen visszacsatolásra alkalmas módszer beiktatása az ismeretanyagok elsajátítási szintjének felmérésére. A visszacsatolás, számonkérés sokféle módon történhet: írásban vagy szóban, az iskola keretei között vagy otthoni feldolgozásban. Mindegyik módszernek vannak előnyei és hátrányai, melyek között úgy kell a tanárnak megtalálni az egyensúlyt, hogy a diákok stresszhelyzet tűrését és kezelését ezáltal is javítsa. A KKK tételesen meghatározza a követelményeket és ezzel világosan kijelöli a kereteket és elvárásokat. Az évközbéli felkészülő feladatok, dolgozatok is mind ugyanazt a célt szolgálják: sikeres záróvizsgát a képzés végén.

A diákok képességeikben, készségeikben különbözőek, és ez a netgeneráció diákjai esetén sincs másként. Ami az egyik diáknak a kisujjában van, az a másik diáknak gyomorgörcsöt okoz, ezért is óriási a felelőssége a tanárnak, hogy milyen szintetizáló módszert alkalmaz a tananyag elsajátításának ellenőrzésére. A házi feladat vagy beadandó dolgozat esetében azonban nem szabad elmenni a mesterséges intelligencia használatának előtérbe kerülése mellett. Amíg régebben még könyvtárakban készültek ezek a házi dolgozatok, manapság a diákok hajlamosak egy-egy jól megfogalmazott kérdéssel ezt betáplálni egy alkalmazásba, így spórolva meg az időt és energiát, amit a dolgozatba enélkül bele kellene fektetni. Megtanítani esszét, dolgozatot írni a diákoknak, manapság lassan nagyobb kihívás, mint magát a tananyagot megtanítani.

Ugyanis arra kell rávenni a netgenerációt, hogy gondolkozzon, szintetizáljon, szánjon rá időt, szeresse az adott feladatot.

A visszacsatolás tanórai keretei az időfaktor miatt igen kevés lehetőséget adnak. A szóbeli számonkérésre csak kevés idő jut, ráadásul, ha nagy az osztálylétszám, egy tanév alatt sem juthat mindenkire sor, pedig ez sokat fejleszthet a diák kommunikációs készségein. Ezért is fontos más olyan dialogikus módszer alkalmazása, amely során az egyéni teljesítménykényszer kevésbé meghatározó. Az írásbeli számonkéréseket előre ütemezetten, jól körülhatároltan célszerű beiktatni a tanév rendjébe.

4. ADÓZÁSI PROJEKTHÉT – „NAVÁLLÓ VÁLLALKOZÁST!”

Az előző fejezetekben részletezettekre figyelemmel a következőkben egy olyan projekthét kidolgozására teszek javaslatot, amely a mindennapi életben hasznosítható, kézzelfogható gyakorlati példákkal szintetizálja a tanultakat. A projekthét célja, hogy a diákok egy egészként lássák át az adózási témaköröket, értsék az ok-okozati összefüggéseket és az adózásra a képzés elvégzése után ne egy szükséges rosszként tekintsenek, hanem átérezzék az összetársadalmi jelentőségét.

A programtanterv alapján a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzés során az adózási modulban két évfolyamon összesen 128 tanóra – heti 3, illetve 4 tanóra – áll rendelkezésre az ismeretanyag elsajátítására, amely az egyes témakörök között a következők szerint oszlik meg.

5. ábra Adózási modul programtanterv

(saját szerkesztés)

A 14. évfolyam második félévének utolsó hónapjában, a záróvizsga előtt már szinte a teljes képzési tematikát átvették a diákok, így már rendelkeznek akkora ismeretanyaggal, hogy számukra egy átfogó projektfeladat nemcsak a záróvizsgára való felkészülésben adhat segítséget, de képet kaphatnak a megszerzett tudás hasznosságáról, hasznosíthatóságáról is. A pénzügyi-számviteli képzésben adózás mellett számviteli, jogi, vállalkozási és egyéb gazdasági készségeket is elsajátítanak, így mindezeket az ismeretanyagokat felhasználva már képesek arra,

hogy túllépjenek az iskolai kereteken és egy projektfeladat megoldásán keresztül kipróbálják magukat egy valóságon alapuló, de kitalált gazdasági környezetben.

A dolgozat korábbi fejezeteiben több helyen utaltam arra, hogy nem tartom elégségesnek azt, hogy a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésben részt vevők csak a vállalkozó vagy könyvelő „oldaláról” értékelik a gazdasági eseményeket. Meggyőződésem, hogy fokozza a megszerzett tudás elmélyítését, ha a diák az adóellenőr szemszögéből is vizsgálja az adózási bizonylatokat, szerződéseket, az elkészített bevallásokat, nyilvántartásokat.

„NAVálló vállalkozást!” – adózási projekthét

A szakképző intézményekben van, ahol teljes osztálylétszámban (~30 fő), van, ahol csoportbontás alapján kisebb létszámban (~15 fő) tanulnak a diákok. Most ebben a mintaprojektben tekintsük úgy, hogy a csoportban 16 fő tanul különböző kompetenciákkal, erősségekkel és gyengeségekkel.

A projekthét célja, hogy alapbizonylatok (számlák, szerződések stb), számviteli bizonylatok (főkönyvi kivonat, pénztárkönyv, tárgyi eszköz nyilvántartó kartonok stb) alapján a diákok 4 fővel egy-egy könyvelőirodát alapítva 4 tanóra alatt közösen elkészítsék az adóbevallásokat (természetesen csak azokat, amelyeket a PTT tartalmaz) és miután elkészültek a bevallások, azokat „benyújtják” az adóhatóságnak adóellenőrzésre. Ekkor a könyvelőirodákból adóhatóságok lesznek és újabb 2 tanóra alatt minden csoport egy másik csoport beadott bevallásait ellenőrzi. Az utolsó tanórán csoportonként reagálnak az adóhatóság megállapításaira 5-5 percben. A projekt zárásaként a tanárral közösen értékelik a projektfeladat hasznosságát.

Ahhoz, hogy a diákok ténylegesen egy valóságon alapuló, de kitalált gazdasági környezetben tudják megoldani a projektmunkában kitűzött feladatokat, a tanár részéről jelentős előkészületi munkát igényel. Először is a tanárnak világosan el kell magyaráznia a projektfeladat célját, ütemezését, előzetesen be kell osztania a diákokat 4 fős csoportokba (figyelembe véve a csoporttagok egyéni képességeit, hogy a csoportok között érvényesüljön az egyenlőség elve), majd meg kell szerkesztenie az alapbizonylatokat 4-féle variációban, azzal, hogy bizonyos hibákat elrejt a bizonylatokon, melyre külön felhívja a diákok figyelmét, hogy lesznek benne hibás, nem befogadható bizonylatok, illetve olyan költségtételek, melyek nem a vállalkozás érdekében merültek fel. Erre azért van szükség, mert sokszor előfordul, hogy a könyvelésre

olyan bizonylat érkezik, amely nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, így ezzel felkészíthetők a diákok arra, hogy nagyon tüzetesen át kell nézni minden bizonylatot.

A projekthét szükséges tárgyi feltételei:

- egy olyan terem, ahol van lehetőség 4 fős csoportmunkában, szeparáltan dolgozni
- csoportonként egy számítógép, laptop, amelyen a szükséges ÁNYK program telepítve van a szükséges bevételek legfrissebb verzióival (könyvelőprogramra nem lesz szükség, mert a projekt a könyvelésre, számviteli beszámoló összeállítására nem terjed ki)
- egyéb IKT eszköz, melyen a jogszabályok, állásfoglalások, NAV adatbázisok gyorsan elérhetőek

„NAVálló vállalkozást!” – projektfeladat vázlat

Első rész: Feladatok a könyvelőirodában

1. tanóra – Találkozás a vállalkozóval

A könyvelőirodák megalapítása, melynek a diákok nevet is adhatnak. A tanár, mint a vállalkozó képviselője átadja a dokumentumokat, így amennyiben a bizonylatokkal kapcsolatosan kérdés merül fel, őt kell a könyvelőirodának keresnie.

Feladat: a bizonylatok áttekintése, kategorizálása, a gazdasági eseményekkel kapcsolatban tisztázó kérdések megfogalmazása

2. tanóra – Munkaüggyel kapcsolatos feladatok

A könyvelőirodák az átadott munkaszerződések, munkaügyi dokumentumok alapján bejelentik a biztosítottakat, és elkészítik a havi járulékbevallásokat. Ezzel a feladattal a diákok a hónap elején határidős bérszámfejtői/könyvelői feladatokat szimulálják. A tanóra végén az elkészült dokumentumokat el kell küldeni az „Adóhatóságnak” - egy mappába való feltöltéssel.

Feladat: a munkaüghöz kapcsolódó bejelentések, bevallások elkészítése

3. tanóra – Áfa a gyakorlatban

A könyvelőirodák az átadott számlák, bizonylatok alapján megállapítják az áfa fizetési kötelezettséget, ezt egy előre megszerkesztett excel táblában vezetik, amely majd a bevallás alapját képező áfa analitikának felel meg. A tanóra végén az elkészült dokumentumokat, a bevallást és az áfa analitikát is el kell küldeni az „Adóhatóságnak” - egy mappába való feltöltéssel.

Feladat: az általános forgalmi adó analitikájának és bevallásának elkészítése

4. tanóra – Egyéb adókötelezettségek teljesítése

A könyvelőirodák az átadott egyéb dokumentumok, főkönyv, pénztárkönyv alapján elkészítik az iparűzési adóbevallást, cégautóadó bevallást, illetve az egyéb kapcsolódó bevallásokat. A tanóra végén az elkészült dokumentumokat el kell küldeni az „Adóhatóságnak” - egy mappába való feltöltéssel.

Feladat: egyéb adókötelezettségek teljesítése (bejelentések, bevallások)

Második rész: az Adóhatóság szemszögéből

5-6. tanóra - Adóellenőrzés

Az adóhatóságok megkapják nyomtatott formában a beadott adóbevallásokat és az azokat alátámasztó bizonylatokat és ellenőrzik, hogy azok az adózási szempontoknak megfelelően készültek-e el. A hibás tételeket bevallásonként egy „jegyzőkönyvben” rögzítik és értesítik a könyvelőirodát, hogy miként kell a hibákat kijavítani ahhoz, hogy a bevallás, bejelentés feldolgozásra kerüljön (a dokumentum egy mappába való feltöltésével).

A könyvelőirodák megkapják az adóhatóság jegyzőkönyveit, melyet házi feladatként csoportonként feldolgoznak, és az utolsó tanórán egy prezentáció keretében reagálnak az adóhatóság megállapításaira.

Harmadik rész: Projektbeszámoló

7. tanóra – Reakció az Adóhatóság megállapításaira, a projektfeladat értékelése

A könyvelőirodák 5 percben ismertetik az észrevételeiket az adóellenőrzés során feltárt megállapításokkal kapcsolatban.

A prezentációk után a tanár értékeli a csoportok munkáját, aktivitását, majd utána a diákok értékelik a projektfeladat hasznosságát, és röviden összefoglalják a „NAVálló vállalkozást!” projektfeladat tanulságait a saját szemszögükből.

Projekthét összegzése

A projektfeladatot alkalmasnak tartom arra, hogy a diákok csoportban és egyénileg is fejlesszék a már megszerzett adózási tudásukat, illetve felismerjék hiányosságait. Mind a könyvelőirodai mind az adóhatósági munka során megtapasztalhatják a kollegalitás és munkamegosztás előnyeit és nehézségeit, emellett kipróbálhatják magukat egy valóságon alapuló, szimulált gazdasági környezetben.

A dolgozatban ismertetett „NAVálló vállalkozást!” projektet a következő félévben töltendő szakmai gyakorlatom során szeretném a mentortanárral egyeztetve, mint oktatási módszert kipróbálni, és utána a diákoktól kapott visszajelzések alapján finomítani és részleteiben úgy kidolgozni, hogy akár egy iskolák közötti adózási verseny megszervezésére is alkalmas legyen.

ÖSSZEFOGLALÁS

A generációk közötti különbségek a mindennapi életünk különböző területein megjelennek, és ez az oktatási rendszerben is megfigyelhető. A digitalizáció, az IKT eszközök és a mesterséges intelligencia elterjedésével a netgeneráció tanulási szokásai is megváltoztak, mely folyamatok a tanítási módszerek újragondolását is eredményezték. A frontális oktatás mellett nagyobb hangsúlyt kapnak a tanulói tevékenykedtetésen, szemléltetésen alapuló módszerek és a tapasztalati úton megszerezhető ismeretanyag elmélyülését eredményező feladatok.

A tanítási módszerek megváltozása új lehetőségeket teremtett a tanulási környezet kialakításában is. A csoportmunka és projektfeladatok elterjedése a tanári kommunikációban és a tanárok mentori szerepében is új kihívásokat hozott, melyekre mind a diákoknak mind a tanároknak megfelelő válaszokat kell adniuk. A diákoknak az őket érő ingerek közötti figyelemmegosztásra és összpontosításra kell törekedniük, a tanároknak pedig a netgeneráció és a hamarosan a középiskolás korba lépő alfa generáció motivációjának fenntartására. A gyorsuló technológiai fejlődés ugyanis még további változást is előrevetít az oktatás területén.

A dolgozatban az adózást, mint tantárgyat közelítettem meg a pénzügyi tudatosság fejlesztésének eszközeként, valamint gyakorlatorientált példákkal alátámasztva áttekintettem az alkalmazott oktatási módszereket, valamint egy adózási projekthét kidolgozására tettem javaslatot, mely segítséget adhat a pénzügyi-számviteli ügyintéző képzésben részt vevő diákok tudásának szintetizálására, és a tapasztalati úton szerzett gyakorlattal az ismeretanyag elmélyítésére.

IRODALOMJEGYZÉK

- Alaptörvény. (2011). Magyarország Alaptörvénye.
- Antalné, S. Á. (2016). A tanulói munkaformák és a tanári beszéd összefüggéseinek elemzése osztálytermi kommunikációs keretben. *Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok*, 47-56.
- Bagó, R. (2023). A tükrözött osztályterem mint oktatásszervezési módszer. *Történelemtanítás*.
- Bekéné, Z. K. (2021). Innovatív tanítási módszerek. In *Örökség és megújulás* (old.: 119-134). Eger: Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó.
- Botos, K. (2011). *Pénzügypolitika - gazdaságpolitika*. Budapest: Tarsoly Kiadó.
- Brown, G. A., Bakhtar, M., & Youngman, M. B. (1984). Toward a typology of lecturing styles. *British Journal of Educational Psychology*, 54, 93-100.
- Cingano, F. (2014). Trends in Income Inequality and its Impact on Economic Growth. *Social, Employment and Migration Working Papers*, 64.
- Gósi, Z. (2019). Egyszerű adófajták Magyarországon. *Multidiszciplináris kihívások, sokszínű válaszok*, 26-45.
- Handa, L. (2007). Az adók szerepe az állam szociális funkciójának megvalósításában. Budapest: 5th International Conference on Management.
- Hitter, G. (2021). Gamification: comparison of classic and gamification education. *TRANSACTIONS ON IT AND ENGINEERING EDUCATION*, 4 (1), 1-10.
- Kovácsné, H. L. (2013). „Online generáció” versus pénzügyi kultúra. *Társadalomtudományi gondolatok a harmadik évezred elején*, (old.: 61-68).
- Langerné, B. J. (2023). Kompetenciafejlesztés nyitott tanulási térben. In *A tanulás-tanítás régi és újabbgyakorlati és történeti vonatkozásai* (old.: 51-62). Veszprém: Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottsága, Neveléstudományi Szakbizottság.
- Molnár, G. (2011). Az információs-kommunikációs technológiák hatása a tanulásra és oktatásra. *Magyar tudomány*, 9, 1038-1047.
- Németh, E. (2017). Pénzügyi kultúra képzések: felmérés és diagnózis. *Pedagógiai Szemle*, 46-69.
- Németh-Lékó, A. (2020). Pénzügyi tudatosság fejlesztése az öngondoskodási szemlélet erősítéséért. *Biztosítás és Kockázat*, 90-101.

- Pitti, Z. (2008). A közteher-viselési rendszer működési hatékonysága a kiemelt adó- és járulékkötelezettségek szerint. *Pénzügyi Szemle*, 635-644.
- Sütő, A. (2021). Merre tovább, netgeneráció? A magyar fiatalok életstílus-alapú szegmensei. *Metszetek*, 3, 124-142.
- Szitó, I. (2007). Kommunikáció az iskolában. ELTE PPK Tanárképzési és-továbbképzési Központ.
- Szőcs, L., Varga, A., & Angyal, Z. (2022). Tanulási tér és tanulási környezetek kapcsolatrendszere a környezeti nevelésben. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 245-255.
- Szőke, B., & Tóth, E. I. (2024). Pénzügyi Ismeretek oktatása és a pénzügyi tudatosság összefüggései 2. *Humán Innovációs Szemle*, 151-161.
- Szűcs, Z. (2018). Tanítási módszerek fontossága a diákok életében. *Paideia*, 215-228.
- Tapscott, D. (2001). Digitális gyermekkor. Az internetgeneráció felemelkedése. Budapest: Kossuth Kiadó.

NYILATKOZAT

Kijelentem, hogy mesterséges intelligencia alkalmazást/programot (pl. képkalkotó, szövegalkotó) nem használtam a dolgozat készítése során.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, illetve mesterséges intelligencia alkalmazás/program segítségével vettem igénybe vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogi jogsértés ténye merül fel, a Szekció megtagadja a dolgozat befogadását.

Dátum: Siófok, 2024. december 9.

Aláírás

Potocskané Körösi Anita sk.

A pályamunka lezárásának dátuma: 2024. december 9.